

Kan/moet Europa de wereld voeden?

De oorspronkelijke titel was: Frankrijk en de Europese Unie hoeven de wereld niet te voeden.

Zie http://www.solidarite.asso.fr/IMG/pdf/Le_Monde-27-02-2012.pdf

Engels: www.aardeboerconsument.nl ('leeshoek': landbouw en ontwikkelingslanden)

Deze tijd van onderhandelingen over de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (de CAP: Common Agricultural Policy) is een goed moment voor de bezinning op de sterke en zwakke punten van de Europese landbouw. Jacques Berthelot, Franse docent en landbouwonderzoeker, onderzocht wat er klopt van de 'Brusselse' conclusie dat Europa de voedseltekorten kan/moet aanvullen die in de ontwikkelingslanden tot 2050 behoorlijk zullen oplopen. Hij schreef er een artikel over dat verscheen in Le Monde van 27 Februari.

Volgens de officiële lezingen is Frankrijk binnen Europa de eerste exporteur van landbouwproducten binnen Europa en de tweede ter wereld. Maar volgens de FAO kwam Frankrijk in de periode 2000-09 pas op de 7e plaats wat betreft het handelsoverschot aan voedsel, met inbegrip van vis, - na Brazilië, de VS, Argentinië, Nederland, Australië en Canada. De EU had gemiddeld zelfs een tekort van \$7.5 miljard dollar. Het verschil tussen de FAO en Eurostat (het bureau voor de statistiek van de EU) zit hem wat Frankrijk betreft in drank (voor 93% wijn en sterke drank - niet echt 'basisbehoeften' -) die bijna geheel geëxporteerd wordt naar ontwikkelde landen, vooral naar Europa en Rusland. Als de drank niet worden meegerekend heeft Frankrijk wat betreft handel met de ontwikkelingslanden in de periode 2000-2009 zelfs een **handelstekort** van gemiddeld 1 miljard dollar per jaar. De EU had in die periode gemiddeld een handelstekort van 7,5 miljard dollar. *Voordat we trots roepen dat we de ontwikkelingslanden gaan voeden moeten we dus eerst maar eens ophouden ons door hen te laten voeden.*

Frankrijk zou nog veel meer uit de ontwikkelingslanden moeten importeren als de eigen export niet zo gestimuleerd werd door Europese subsidies, vooral rechtstreekse betalingen (de formele exportsubsidies die aan exporterende bedrijven ten goede komen zijn bijna verdwenen). De graanexport kreeg bijvoorbeeld in 2006 wel 61 euro subsidie per ton graan. (Frankrijk exporteerde tussen 2000 en 2010 31,5 miljoen ton per jaar, waarvan 10 naar buiten de EU).

Frankrijk doet het tussen 2008 en 2010 dan wel beter wat betreft de toegevoegde waarde dan bijvoorbeeld Duitsland, Italië en Spanje, maar in Spanje wordt het meeste verdiend in de landbouw ((**18,30** euro per uur tegenover **12, 60** euro in Frankrijk). Het verschil zit hem in het aantal schakels in de keten. De keten soupeert de nodige euros op (bijvoorbeeld door het gebruik van graan als veevoer): in Frankrijk 62%, in Duitsland 68%, maar in Spanje slechts 43%. Dit weerspiegelt de grote intensiviteit van de landbouwsystemen in Frankrijk en Duitsland.

Wat de 27 EU landen betreft: het voedsel-handelstekort was tussen 2000 en 2010 gemiddeld **16,8 miljard** euro met inbegrip van vis. Dat tekort van 16,8 m zou nog groter zijn geweest als we de 10,7 miljoen export van drank (vooral wijn en sterke drank) niet zouden meerekenen, namelijk **27,5 miljard**¹. (Nederland had tussen 2008 en 2010 de grootste export in de EU (€52 miljard per jaar) en een voedselhandelsoverschot van €15 miljard.) Het voedsel-handelstekort van de EU27 is zelfs nog aanzienlijk groter als we de 10,6% van de landbouw-export buiten beschouwing laten (gemiddeld €6.3 miljard tussen 2000 en 2009) van goederen die eerst geïmporteerd zijn, hier bewerkt worden, en dan belastingvrij (volgens het 'inward processing regime') de EU weer verlaten. Deze route ontnemt de Europese boeren een deel van hun eigen markt en kan gezien worden als interne Europese dumping. Daar het handelsoverschot van de handel tussen de EU en de ontwikkelde landen tussen 2001 en 2010 gemiddeld

¹ .. De winst op wijn en sterke drank compenseert haast het 12 miljoen tekort door de invoer van veevoer en oliehoudende zaden en plantaardige oliën en vetten.

17,4 is geweest (11,9 miljard naar westerse landen en 5,5 miljard naar Rusland), is het eindresultaat dat het de *ontwikkelingslanden zijn die €34 miljard aan structurele voedselhulp naar de EU hebben gebracht. Nogmaals, voor we spreken over voedselhulp aan de ontwikkelingslanden moet de EU eerst af van voedselaanvoer vanuit de ontwikkelingslanden*

Toch hebben de EU27 tussen 2000 en 2010 gemiddeld voor €33.6 miljard aan voedselproducten geëxporteerd naar de ontwikkelingslanden, €10 meer dan naar de ontwikkelde landen. Maar dat zou niet mogelijk geweest zijn zonder aanzienlijke dumping. Zo heeft geëxporteerd vlees tussen 2006 en 2008 gemiddeld, €285 subsidie gekregen voor varkensvlees, €288 voor kip en eieren, en €1026 voor rundvlees, terwijl geëxporteerde zuivelproducten €109 per ton melk-equivalent kregen. Deze bedragen behelzen slechts de specifieke subsidies

Er zit een grote kloof tussen de inkomenssteun die boeren in de EU15 krijgen - gemiddeld **€282 per hectare** in 2009) en die hun collega's in de EU12, de Nieuwe Lidstaten krijgen: gemiddeld **€85 in 2009**. Dit betekent dat de EU27 voor €1.2 miljard, ofwel 34% van hun €3.5 miljard netto voedslexport, in de EU15 dumpen. Vergelijk die *€1.2 miljard* aan gedumpt voedsel eens met de *€670 miljoen* extra inkomenssteun die de Commissie volgens haar voorstel van 12-10-2011 per 2020 wil toekennen aan de Nieuwe Lidstaten (de EU12), bij wijze van een gedeeltelijke gelijktrekking van de inkomenssteun in de oude en de nieuwe lidstaten. Door deze kloof in de inkomenssteun hebben de EU 15 minder uit de EU12 geïmporteerd dan gebeurd zou zijn bij een gelijke inkomenssteun.

Dan is er nog het aspect van de milieunormen en de sociale normen. Als de EU hogere tarieven mag instellen voor voedsel uit landen die zich niet aan de hoge normen houden betekent dat ook dat de EU géén belasting mag heffen op voedsel uit landen die dezelfde normen aanhouden. Uit zulke westerse landen die nu nog hoge tarieven betalen - terwijl de ontwikkelingslanden lage of geen tarieven betalen - is tussen 2001 en 2010 voor €15.5 miljard aan voedsel geïmporteerd. *Als die goederen voortaan belastingvrij binnenkomen wordt het voedsel-handelstekort nog veel groter en dan gaat er niet alleen in Europa veel werkgelegenheid verloren maar ook de gunstige invloed van een boeren-landbouw op agro-ecologische processen en op stads en plattelandontwikkeling en dierenwelzijn.*

Het officiële beleid van de EU binnen de WTO en de steeds maar voortdurende onderhandelingen over bilaterale verdragen - vooral met Mercosur, India, en de ACP landen (Africa, Caribbean and Pacific countries) over de EPAs (Economic Partnership Agreements) – is absurd. De EU wil haar landbouwtarieven verlagen in ruil voor meer toegang tot de markten voor niet-landbouwproducten en voor diensten (water, elektriciteit, financiële diensten zoals banken en verzekeringen etc.). Europa zou juist binnen de WTO en de bilaterale handelsverdragen moeten bepleiten dat alle landbouwbeleid gebaseerd moet zijn op **voedselsoevereiniteit: het recht en zelfs de plicht van alle grote regio's van de wereld om het landbouwbeleid te funderen op een efficiënte bescherming tegen import zodat landbouwinkomens kunnen steunen op stabiele en kostendekkende prijzen**. Tegenover dat recht staat dan wel dat alle soorten van dumping verboden worden, met inbegrip van de verkapte dumping door middel van de zogenaamde 'ontkoppelde' inkomenssteun waardoor geëxporteerde producten te goedkoop zijn.

De overlevingskansen van de boeren uit de EU27 hangt zelfs af van het voortbestaan van hun binnenlandse markt, waarop zij tussen 2006 en 2008 84.5 % van hun onbewerkte producten verkocht hebben. Dit geldt eveneens voor de Europese agro-industrie die 75.1% van hun bewerkte producten op de binnenlandse Europese markt hebben verkocht. Als de Doha Ronde (WTO) ooit afgesloten wordt op basis van de 'Draft modalities on agriculture' van 6 December 2008, waarin een gemiddelde tariefverlaging van 54% werd voorgeschreven voor landbouwtarieven van ontwikkelde landen, en in sommige gevallen zelfs een tariefverlaging van 75%, dan zou de agro-industrie van de EU niet langer concurrerend zijn en verdwijnen, vooral als het tot een verdrag met de Mercosur landen komt.